

Aansluiting basisschool-vmbo kan nog beter Meer aandacht voor warme overdracht

De vmbo-afdelingen van aoc's besteden veel aandacht aan de intake van basisschoolleerlingen. Toch zijn er volgens Karen Laarveld van de AOC Raad nog verbeteringen mogelijk. Persoonlijke gesprekken met alle leerlingen en hun ouders en aandacht voor hun pedagogische en didactische achtergrond vergemakkelijken de overgang van het primaire naar het voortgezet onderwijs.

In groep acht van de basisschool waren ze de oudsten. In het eerste leerjaar van het voortgezet onderwijs zijn het de jongsten. De veranderingen voor basisschoolleerlingen bij de overgang van het primair naar het voortgezet onderwijs blijven niet beperkt tot een andere plek in de pikorde van het schoolleven. Het kost sommige leerlingen daarom moeite te wennen aan bijvoorbeeld roosters, huiswerk en een andere didactische werkwijze. Karen Laarveld, namens de AOC Raad betrokken bij het vmbo, vindt dat een goede intakeprocedure bijdraagt aan een soepele overgang van de basisschool naar het voortgezet onderwijs: "Hoe sneller een leerling zich thuis

voelt, des te beter hij gedijt." Vanwege de groei van het aantal zorgleerlingen neemt het belang hiervan volgens Laarveld alleen maar toe: "Deze groei is explosief. Momenteel hebben circa 33.000 leerlingen een 'rugzak'. Maandelijks komen er 500 bij." Ook vinden scholen doorlopende zorg- en leerlijnen steeds belangrijker. Tevens verkleint een goede intake de kans dat leerlingen een verkeerde leerweg kiezen en afhaken. Zo blijkt uit een rapport van de Onderwijsinspectie (zie kader) dat in het derde leerjaar van de kaderberoepsgerichte leerweg 55 procent van de leerlingen nog deelneemt aan de door de basisschool geadviseerde opleiding. Laarveld

heeft nog geen gegevens of deze gegevens ook voor het groene onderwijs gelden: "Cijfers geven echter geen volledig beeld, omdat aoc's meer zorgleerlingen hebben dan andere vmbo's. Wel tonen ze de noodzaak van een goede begeleiding aan, die al bij de intake moet beginnen."

Geen overheidsregels
Er bestaan geen officiële richtlijnen voor de intakeprocedure. In het POVO-overleg (primair onderwijs-voortgezet onderwijs) maken het primaire en voortgezet onderwijs per regio afspraken over de intake. Laarveld stelt echter dat een goede intakeprocedure bestaat uit een koude en een warme overdracht. Bij de koude overdracht verstrekt de basisschool gegevens over de leerprestaties van de leerlingen. Bij de warme overdracht vindt een uitwisseling van kennis en informatie plaats over de zorgbehoeften van leerlingen, de pedagogisch didactische invulling van het onderwijs, de keuze van de juiste leerweg en de on-

dersteuning van leerlingen bij de overstap. Ook vinden gesprekken plaats met de leerlingen en hun ouders. Navraag bij vier willekeurig gekozen vmbo's uit het groene onderwijs leert dat deze scholen globaal de visie van Laarveld volgen. De werkwijze van de vmbo-locaties Heerenveen, Oldekerk, Goes en Zwolle van respectievelijk AOC Friesland, AOC Terra, Edudelta en De Groene Welle telt veel overeenkomsten. De basisschool geeft deze vmbo's na de aanmelding de studieresultaten en het onderwijskundig rapport met onder andere informatie over de zorgbehoefte, het gedrag en de motivatie van leerlingen. Tijdens de intakeprocedure onderhouden de vmbo's contact met de basisscholen voor eventuele verdere gegevens en onduidelikheden. Voor de inventarisatie van hun beperkingen maken potentiële lwo-leerlingen een test. Na de aanname volgt een kennismaking met de nieuwe school. Sommige scholen kiezen voor een middag- of avondprogramma. De

Onvoldoende aansluiting

Uit het rapport van de Onderwijsinspectie van mei 2007 blijkt dat in het derde leerjaar van het voortgezet onderwijs één op de vier leerlingen niet meer op het door de basisschool geadviseerde niveau zit. Twaalf procent gaat naar een hogere, elf naar een lagere onderwijssoort. Bij de kaderberoepsgerichte leerweg, zit 55 procent nog op het geadviseerde niveau, bij de overige onderwijssoorten 80. Als een eerste verklaring noemt de inspectie de onvoldoende goede aansluiting op de onderwijsinhoud en pedagogisch didactische aanpak van het basisonderwijs. Ook de informatieoverdracht van basisscholen naar het voortgezet onderwijs is een aandachtspunt. Daarnaast is de kwaliteit van het vo voor verbetering vatbaar. De vmbo's uit het groene onderwijs besteden veel zorg aan de opvang van basisschoolleerlingen, maar het kan altijd beter. Persoonlijke gesprekken met leerlingen en hun ouders en aandacht voor hun pedagogische en didactische achtergrond vergemakkelijken de overstap.

Cito-toets minder belangrijk

De resultaten van de Cito-toets spelen bij de intake op de groene vmbo's in Zwolle, Heerenveen, Oldekerk en Goes een ondergeschikte rol. Het onderwijskundige rapport van de basisschool weegt het zwaarst. Dit rapport geeft meer informatie dan de Cito-toets. Laatstgenoemde test laat volgens de vmbo's de motivatie en het gedrag van leerlingen buiten beschouwing. Bert Bakker van Edudelta in Goes merkt op dat daarnaast faalangst en de vorm van de dag het resultaat vaak de Cito-score bepalen. Jan de Best van AOC Friesland in Heerenveen vult aan dat sommige basisscholen niet deelnemen aan de Cito-toets.

Groene Welle gaat met twee kennismakingsdagen het verst. "Zo proberen we de nieuwe klassen samen te stellen. Het komt incidenteel voor dat we leerlingen vanwege onaanpast gedrag tijdens deze dagen alsnog afwijzen", vertelt coördinator Dick Idema. Verbeteringen
Dat de werkwijze van deze scholen grotendeels aansluit op haar visie verbaast Laarveld niet: "De groene vmbo-scholen staan bekend om hun zorgstructuur." Wel noemt zij enkele aspecten van de warme overdracht voor verbetering vatbaar. Zo voeren de vmbo's alleen per-

Gesprekken met alle leerlingen en hun ouders zijn belangrijk tijdens intakeprocedure

soonlijke gesprekken met toekomstige leerlingen wanneer er te veel onduidelijkheden bestaan of de ouders daar behoefte aan hebben. Alleen De Groene Welle nodigt alle leerlingen en hun ouders voor intakegesprekken uit. Idema koos voor deze aanpak omdat er in het eerste leerjaar te veel leerlingen door leer- en gedragsproblemen opvielen. De oorzaak was een irreëel advies van de basisschool: "Vaak geven onderwijzers onder druk van de ouders een te rooskleurig beeld van de leerling." Ook Laarveld benadrukt dat persoonlijke gesprekken met alle kinderen en hun ouders extra informatie bieden. Daarnaast stelt zij dat informatie over de pedagogische en didactische aanpak op de basisschool tijdens de intakeprocedure de overgang vergemakkelijkt. Dit onderwerp speelt bij bovengenoemde vmbo's een onbetekende rol. Ze onderschrijven echter wel het nut en nemen uiteenlopende initiatieven om dit ook in de intakeprocedure te integreren. Zo werken de leerlingen in Goes en Heerenveen in een stamlokaal tijdens blokuren aan weektaken waarin meerdere vakken aan de orde komen. Dit gebeurt ook in Oudekerk. Voor een nog betere aansluiting verzorgen Wierenga en zijn collega's volgend jaar een uitwisselingsprogramma met docenten van basisschoolleerlingen. Idema daarentegen vindt een optimale aansluiting voor het groene onderwijs nauwelijks haalbaar: "We krijgen hier leerlingen van het Montessori-onderwijs en dorpscholen. Probeer de onderwijskundige grootste gemene deler dan maar eens te vinden." Om de aansluiting van basisschool naar het voortgezet onderwijs te bevorderen vindt hij het essentieel leerproblemen tijdens het eerste leerjaar zo snel mogelijk te signaleren om vervolgens een op de individuele behoefte van de leerlingen samengesteld hulpprogramma te bieden. □